२.म.
१
१७ ध्वजचिह्नचिरलचलो गमतेयुरुककचूडमालाश्च रसवासपवनवलयपेलध्यादिद्विकलनामानि १८ तालपटहकर
तालाः स्वपतितानेन्द्र पपधायाः निर्वाणसमुद्रावधिगर्वादि त्रिकलनामानि १९ ताडवमात्रिकभावानारीच त्रिक
लनामानि नूपुररसनाचामरकंकणमंजीरताटंकाः कुंडलहारौ वलयांगदनामानीतिककृतानि २० पारमेष्टकुंडका
नकणावरवंदूपगंधजस्नमानि सर्पशरसाविति मेत्ता मात्रामात्रसर्पिंगलेनोक्ताः २१ मगणास्त्रिगुरुस्त्रिलघुर्नगणो भ
गणादिगुरुर्यगणादिलघुः गुरुमध्यगजोलघुमध्यगः सगणोंतगुरुस्तगणोंतलघुः २२ ... जलानलानिलाः स्वर
र्गमेदुपन्नगाः फणीस्वरेणकीर्तिता गणाष्टकेष्टदेवताः २३ मुः श्रियं पदविततनोति नगणो यगणो यशः श्रियं करोति भगणो
१० हि मंगलं जगणः रुजां ददाति रसोऽग्नितो निहंति ताणः विनाशयति जः स्तगणो धनं हंता २४ मे च्चमगणो नगणो यगणो भगणो मग
णयो स्वसस्तता भवति श्रीदासुजगणा नगणयोररिभावः सगणो गणयोरुदितः २५ मित्रयोरुदितामिष्टिर्जयः स्या २।८
द्भृत्यमित्रयोः मित्रोदासीनयोर्नश्रीः स्यात्पीडा मित्रवैरिणोः २६ कार्यस्यान्तमित्रभृत्याभ्यां भृत्याभ्यां सर्वसाधने भृत्यो
दासीनयोर्हानिर्हाकारो भृत्यवैरिणोः २७ उदासीनवयस्याभ्यां नेमसाधारणं फलं स्यादुदासीनभृत्याभ्यां तस्यापत्ति
मित्र शत्रु४ स्त सर्वतः २८ उदासाभ्यां फलाभावः पुरणोविरोधिता शत्रुमित्रफलं शून्यं स्त्रीनाशः शत्रुभृत्ययोः शत्रूदासी
नयोर्हानिः शत्रुभ्यां नायकः क्षयः ३० दत्वाएवं पुर्णांकपंक्तिं विलक्षणोवांके अंकेरितावशिष्टैः शिष्टे ... दिष्टेसहिष्ट २५
३१ नष्टेकृत्वाकलासर्वाः एवं पुर्णांकपोजिताः एष्टांकहीनशेषांकं येनयेनेवपरपेत ३२ पराकलास्नपादायतेगुरुस
रुर्भवेत मात्रायानष्टमेतत्त्रकणिराजेनभाषितं ३३ उद्दिष्टे वर्णोपरिष्टात् द्विगुणक्रमेणांकं एकेलघुवर्णांकेदत्वोद्दिष्टं वि मु२
जानीयात् ३४ द्विगुनष्टंनकल्पयेत्समगसमभागो लघुर्भवेत् दत्वेके विषमे भागः कार्यस्तत्र गुरुर्भवेत् ३५ कोष्टमत्तरस
ख्यातमत्याद्येरेकचिह्नितं शीर्षकोष्टद्वयांकेन शून्यकोष्टं प्रपूरयेत् ३६ द्वयंद्वयंसमकोष्टकृत्वा नेसकमर्पयेत् ए

ॐ श्रीगणाधिपतये नमः राजत्कुञ्जरराजकृत्तिविमलोल्लोचद्दुकूलावलिभ्राजन्मौलिफणामणीन्द्रविलसन्नसक्ताम
ग्निगामृग्निपाटं भोजभुजंगपुं कृतिरपाङ्गजीरमंजुद्युतिश्चोऽयोऽवः पिङ्गलराजसूनयोर्देयादभिन्नं वपुः १ दीर्घ
घोषकुलोरुनादामोदामुदितमुनिश्रुतः छन्दः पालनतत्तेन सोदाहरणमुच्यते २ संतीह यद्यपि महान्ति विमृश्य गीतं युष्या
स्तथापि मम बालिशता विलासः संपूर्णपारदविधावुदयप्रयत्नैः किं नाम नाभ्युदयमंचति तारकापि ३ अलसधियः
प्राकृतमभिसृधियः केचित्स्वतन्त्रीह कृतिरेषा ममैतेषां मानन्नतामीषदपि नोपं ४ संयोगपरं बिन्दुविसर्गाकं च दीर्घस्व
रेयुक्तं गुरुमाहुर्वा विवदन्त्यस्यामसमन्वितं नच गुरुवर्त्तरं वक्रं भिरहि मात्रं ५ संयुक्तपूर्वोपि लघुः क्वचित्स्यात्तद्वर्णास्तु प्रहादि
गतो विभाषा एतत्क्वचित्प्राकृत एव लघूलक्षणदीतथापि विद्युतेपविन्या ६ टठडुढणेति गणाः स्युः षट्पंचचतुस्त्रिद्विम
मात्राणां तेषां त्रयोदशाष्टकपंचाहिविस्त्रिभेदाः स्युः ७ प्रथमगणेत्र धरेलघुदत्ताप्रोक्तमसमानमितरेणाद्गुहुतगल्ललघुवामस्ता
दः सर्वलघुयावत् ८ पिनाकपाणिदिनपतिमारपतिफणिपाहिप्रोजयानकलिचन्द्राः ध्रुवधर्मोशालिकौषणमा ते स्युः स्युः षोड
शविभेदाः ९ इन्द्रासनमथसूरश्चापोहीरश्च शेखरंकुसुमं अहिगणपापगणाणि विनिपंचकलस्पेदनामानि १० विवि
धप्रकरणानामापंचकलस्याविपिंगलेनोक्तः गजरथतुरंगमपदातिसंज्ञकः स्याच्चतुर्मात्रः ११ सरनरेन्द्राधिपकुंजरपर्या
१५ यो टनमेवपोष्यापि एतावननाग्नयनिगदितलघोः पंचमात्रस्य १२ यद्विविद्यालयगोरामन्त्रलाहिपत्नमापानगरुडाः १
लोहलपदविद्युदिच्चामध्यलघोः पंचमात्रस्य १३ कर्णाः स्यात्पयगहस्तुणांसंगर्वेन्तः करतलोभवनिगरुम ध्रमः पयोधर
इति विख्यातस्तोत्रोयो १४ अदिरतगर्वेस्चरणांचलबलघुदिजवरोवेदः करवाहुः पर्यायाः प्रहरणभुजयोरलंकाराः
१५ वंकेरत्नमितिस्युगर्वेन्तचतुष्कलेसंज्ञाः ध्वजाजमरुज्वदनसोवरधाधिपचक्रवर्तिगोपालाः नायकपवनपायाधुवस्त्रा १२
इतिमध्यगुरुसंज्ञाः १६ तातपितामहदहनाः पदपर्यायाश्च भाइदलघुमहीयस्याः हिरण्यचालचकुलसंज्ञाः फणिराजनिर्दिष्टाः

वृ०र० ना० त्नाकरे छंदशास्त्रे षष्ठोऽध्यायः ६ ❀ मस्त्रिगुरुस्त्रिलघुश्च नकारो भादिगुरुः पुनरादिल
६ घुर्यः जो गुरुमध्यगतो रलमध्यः सोंतगुरुः कथितोंतलघुस्तः १ मो भूमिः श्रियमातनोति
जजलं वह्निरवह्निर्मृतिं सो वायुः परदेशदूरगमनं तव्योम शून्यं फलं यकारो जलमादध
ति सततं भेंदुर्यशोतिर्मलं नो नाकः सुखमातनोति हि फलं प्रहुर्गणानां बुधाः २ शुभं म
स्तु लेखक पाठकयोः संवत् १८ ५८ फाल्गुणमासे शुक्लपक्षे त्रयोदश्यां दिने बुध ली
षितं छंदशास्त्रेण रामजसस्य ब्राह्मणम ❀ श्रीमते हयग्रीवाय नमः ❀ श्री ❀ ६६

वृ०र०
६

12

स्याद्विरोधः मूले पुष्करां त्रिधा वृषदिशुभपत्राण्यमरः अनयोरभेदाध्यवसायाद्विरोधः न
दध्यवसायाद्विरोधः इतिविरोधाभासोलंकारः मूर्धाभिषिक्तं मौञ्जीयोगाद्वेदशपतिः मत
र्विणीयमीतिलसत्तात ८८ इतिश्रीपदवाक्यप्रमाणपारावारीणश्रीमहोपाध्यायकोलाचलम
ल्लिनाथसूरिविरचिते माघव्याख्याने सर्वंकषाख्ये चतुर्दशः सर्गः १४ ॥ श्रीहरिः

3

गा·टी·
३१६

गमः
३१६